

ფ. ვაგნერისა.

როგორ უნდა მოიქცეს ადამიანი

(კაციც და ქალიც)

რომ შეიძინოს ბევრი ფული და გამდიდრდეს

თარგმანი ფრანგულიდან

ნ. ი. ჟ-ისა.

ქ უ თ ა ი ს ი

ფერაძისა და კარნაუხოვის სტამბა
1908

I

ყოველი ადამიანი წარმოადგენს განხორციელებულ მოთხოვნილებებს ე. ი. ყოველ ადამიანის სხეულში არსებობს ჯგუფი მოთხოვნილებების, რომლებიც უნებურათ აიძულებენ ადამიანს, რომ მან იშრომოს და იბრძოდოს მოთხოვნილებების დასაკმაყოფილებლათ. საუკეთესო საშვალება, რომლითაც ადამიანს შეუძლია დაიკმაყოფილოს თავის მოთხოვნილებები, არის ფული. ფულია ის უმთავრესი სარძიკველი, რომელზედაც არის დღევანდელი მრისხანე ცხოვრება აგებული. ადამიანთა შრომაც მიმართულია იმისაკენ, რომ ეს ცხოვრების უმთავრესი სარძიკველი – ფული – შეიძინონ. მთელი კაცობრიობა ქონებრივად განიყოფება სამ დიდ კატეგორიათ:

- 1) არაფრის მქონე.
- 2) ცოტას მქონე, ცოტათი შეძლებული.
- 3) ბევრის მქონე, დიდათ შეძლებული.

სამივე კატეგორიის წარმომადგენელი, ერთი მეორეში არეულ ჩარეული, გამოსრული არიან დღევანდელ ცხოვრებაში თავიანთ მოთხოვნილებების დასაკმაყოფილებლათ, მაგრამ ცხოვრებაში ის (ზემოაღნიშნულ კატეგორიის) წარმომადგენილი იმარჯვებს, რომელიც უფრო ენერგიულათ, გონივრულათ და მეტის შრომით მოქმედობს. ამას ჩვენ პრაქტიკულათ ვხედავთ ცხოვრებაში; ბევრია ისეთი პირები, რომლებიც დიდათ შეძლებულები იყვნენ, მაგრამ მათ (ან მათმა შვილებმა) თავისივე ცხოვრებაში დაფლანგეს და დალუპეს რაც კი გააჩნდათ. ბევრია ისეთი პირებიც, რომლებიც ცოტას მქონენი იყვნენ, მაგრამ საქმის კარგათ წაყვანით ბევრის მქონენი

– 4 –

შეიქმნენ; ბევრია ისეთი პირებიც, რომლებსაც არაფერი გააჩნდათ, მაგრამ თავიანთ შრომით და მეცადინეობით ან მათ და ან მათმა შვილებმა დიდი ქონება შეიძინეს. ამ გვარათ ჩვენ ხშირათვ ხედავთ ცხოვრებაში, რომ თუმცაღა ბევრი შეძლებულია და კიდევ მეტათ შეუძლიანთ წინ წაწევა, გამარჯვებულათ გამოსვლა ბრძოლიდან (რადგანაც ქონებრივათ უფრო შეიარაღებულია ბრძოლისათვის), მაგრამ საუბედუროთ დაწინაურობის მაგივრათ უკან უკან მიდის, და არაფრის მქონე კი წინ-წინ მიდის და შეძლებული ხდება. მაშ რაში მდგომარეობს ის დედა ძარღვი, რომელზედაც დამყარებულია ქონების – ფულის – შექმნა, გამდიდრება? სანამდის ამ კითხვაზე უპასუხებდეთ, მანამდის გავითვალწუნოთ თუ რაშიმ დგომარეობს სიმდიდრე! ჩვენ ზევით ვსთქვით, რომ ადამიანის სხეული წარმოადგენს ჯგუფს, კრებას მოთხოვნილებებისას: რომლებიც ადამიანს უნებურათ ჯიკაობენ ბრძოლისაკენ. ამიტომაც ადამიანი ებრძვის ბუნებას, სხვა ადამიანს და აგრეთვე თავისი თავსაც, თავისივე ბუნებასაც, ადამიანი შრომით აკმაყოფილებს მის შემაწუხებელ მოთხოვნილებებს, მაგრამ ყველა ადამიანები ერთნაირათ ვერ იკმაყოფილებს მოთხოვნილებებს. არაფრის მქონე თითქმის თავ-

ვის მოთხოვნილებების მეოცე ნაწილს კი ვერ იკმაყოფილებს; ცოტათი შეძლებული კი მეოთხედ ნაწილს თავის მოთხოვნილებებისას გაჭირვებით იკმაყოფილებს; დიდათ შეძლებული კი ყოველ მხრივით იკმაყოფილებს ყველა მის მოთხოვნილებებს. მამასადამე, სიმდიდრე არის ისეთი საშვალეა, რომლითაც ადამიანი სავსებით იკმაყოფილებს ყველა მის მოთხოვნილებებს. განა გასაკიცხავია ის ადამიანი, რომელიც ასეთ ადამიანურ ცხოვრების მოპოებას

– 5 –

გამოეკიდება და ენერგიულათ შეუდგება?? ადამიანის სიმდიდრე არავისაგან არ არის გასაკიცხავი (მე აქ სახეში არ მყავს ისეთი პირები, რომლებიც შეძლებულნი არიან ცუდი გზით, ცუდი მოქმედებით, ყაჩაღობით, გარყვნილობით, მოტაცებით, რადგანაც ასეთი პირები გასაკიცხვიც არიან და საზოგადოებიდანაც სამუდამოთ გასადევნი), რადგანაც ადამიანის მიზანია ყველა მოთხოვნილებების სავსებით დაკმაყოფილებაში, და ადამიანური ცხოვრება ყველასათვის სასურველია; მხოლოდ ასეთ შეძლებულ ადამიანს შეუძლიან სხვა ღატაკ ადამიანს ხელი გაუწიოს და მისი ცხოვრება ფეხზედ დააყენოს, თორემ ისეთი კაცი, რომელიც წყალს მიაქვს, ვერასოდეს ვერ უშველის მეორე წყალწაღებულს, რადგანაც ორივე წყალს მიაქვს და ორივე უსაფუძვლოთ, უღონოთ რჩებიან.

II

ახლა ჩვენ გავითვალისწინოთ ის დედა მარღვი, რომლითაც შეიძლება ფულის, სიმდიდრის შექმნა.

ის პირი, რომელიც შეუდგება ფულის შექმნას, უნდა იმოქმედოს შემდეგ გვარათ: მან უნდა დაანებოს თავი ზედმეტ ქეიფს-ლოთობას, ფულის უაზროთ ფლანგვას, გარყვნილებას, უზნეობას; მან უნდა უარყოს ტყუილა ჯდომა, უმიზნო ლაზღანდარობა; მან უნდა შეიყვაროს შრომა ენერგიული; მან კრიტიკის ქვეშ უნდა გაატაროს

როგორც თავის თავის მოქმედება, საქციელი და ხასიათი, აგრეთვე სხვისი მოქმედება, სხვისი მსჯელობა და ხასიათი. მან უნდა შეიყვაროს დინჯი, გონივრული მოქმედება; მან არასოდეს არ უნდა ჩასთვალოს თავის მდგომარეობა უკანასკნელ ბედნიერებათ, რადგანაც ეს უკან ჩამორჩენას

– 6 –

ნიშნავს და ცრუ იმედებით თავის თავის მოტყუებას. დღევანდელი ცხოვრების პრინციპი არის – შრომა მეტის მეტი და მით მოპოვებული მეტის მეტი ფული, ყოველ გვარი შრომის (თუ გინდა ნაგვის ზიდვა იყოს) პატიოსნებათ აღიარება და სიზარმაცის და აქედან მომდინარე სილატაკის და უფულობის გაკიცხვა, დაგმობა და სასირცხოთ მიმჩნევა. აი ეს არის დღევანდელი ცხოვრების პრინციპი და ამ პრინციპის საფუძვლით სჯიან დღეს ადამიანთა საქციელს და მდგომარეობას. დღეს სასირცხოთ არის, რომ ადამიანს (ქალსა და კაცსა) ფული არა ქვს, ზარმაცია და შრომა ეზარება და არა ის, რომ ადამიანი შრომობს (რაშიდაც უნდა გამოიხატებოდეს შრომა) და შრომით ფული აქვს.

რა უნდა იყოს შრომის შინაარსი ე. ი. როგორ საქმეზედ შრომას შეუძლიან ნაყოფის გამოღება? საზოგადოთ უნდა აღვნიშნოთ, რომ თითქმის ყოველგვარ გონივრულათ წაყვანილ საქმიდან შეიძლება თან და თან წინსვლა და ფულის შეძენა, გარდა საზოგადოთ ყოველ სამსახურისა, რადგანაც მოსამსახურე პირები (დაწესებულებებში) სხვის კაპრიზის ხელქვეშ იმყოფებიან და თან სამუდამოთ განსაზღვრული ჯამაგირი ანუ სარჩო აქვს მიცემული. ამგვარი პირების ეკონომიურათ წინსვლა შეუძლებელია და ამისათვის ვერავის ვერ ვურჩევთ. ყოველთვის იმ საქმეს უნდამოჰკიდოთ ხელი, რომელიც უფრო ახლოა თქვენზედ და რომელიც უფრო კარგათ გესმისთ. უნდა ცდილობდეთ რომ თავისუფალ, მოხთენილ დროზე გაიცნოთ, შეხვდეთ ისეთ პირებს, რომლებიც რაიმე საქმეს აწარმოებენ და ფულს გებულობენ.

ასეთ პირებს გამოჰკითხავთ ვრცლათ საქმის ვითარებას,

- 7 -

კარგათ გაიცნობთ საქმეს და შემდეგ თვითონ ასწონ-
დასწონით. ამგვარათ ხშირი გაკითხვ-გამოკითხვით, ნაც-
ნობობით და მონდომებით თქვენ გაეცნობით მრავალ
საქმეს, მრავალგვარ წარმოებას, გეცოდინებათ მისი დედა
ძარღვი და დაკვირვებით, აირჩევთ რომელიმე მათგანს.
მაგრამ ყოველ შემთხვევაში იქონიეთ სახეში, რომ არა-
ვითარი საქმის აღება, დაწყება (როგორც უნდა იყოს
იგი) არ შეგრცხვესთ, არ იუკადრისოთ, ვინც უნდა იყოს
თქვენ და არ იფიქროთ, რომ „ეს საქმე წმინდა საქმეა
და ის კი ბინძური“-ო, რადგანაც წმინდა საქმე ის საქმეა,
რომელიც მეტ მოგებას იძლევა. ყოველ გვარი წარმოება
მომგებიანი საქმე (ასეთი მომგებიანი საქმე თითქმის
ურიცხვია), ეკუთვნის ერთს დიდს კატეგორიას, რომელ-
საც საზოგადოთ ეწოდება „ვაჭრობა“. თუ კი შეატყობთ,
რომ თვითონ თქვენ ვერ შეიძლებთ საქმის წაყვანას ისე,
როგორც უნდა, ამ შემთხვევაში უნდა მიმართოთ ამხა-
ნაგობას. ამხმნაგობას უფრო უკეთ შეუძლიან საქმის წა-
ყვანა, ვიდრე ერთ პირს, მაგრამ ზოგიერთ ამხანაგობასაც
უამხანაგობა სჯობიან, რადგანაც ერთ უმეცარს მრავალი
უმეცრები ემატება და საქმეს უარესათ ბურდავენ. მხო-
ლოთ ისეთი ამხანაგობაა სასურველი, რომელსაც უმე-
ტესად შეადგენენ იმ საქმის ნამდვილი და ჭეშმარიტი
მცოდნენი, როგორი საქმისათვისაც ამამხანაგობას ხელი
უკიდია.

მაგრამ ახლა კითხვა იმაშია, თუ როგორ შეუძლიან
რაიმე საქმის დაწყება ისეთ პირს, რომელსაც არაფერი არ
გააჩნია, თანხა არ აქვს საქმისათვის. ასეთმა პირმა ჯერ
პატარა პატარობით უნდა მოუყაროს პატარა თანხას
თავი. აქ პატარა გაჭირვებასაც გაივლით, მაგრამ თუ
ტანმრთელობისათვის სახიფათო არ არის, უნდა მოითმი-
ნოთ ცოტა ხნით. შემდეგ ამ პატარა თანხის შეგროვებისა,
უნდა წამოიწყოთ ძალიან წვრილი საქმე. შემდეგ თქვენ

საქმეს, შემდეგ ამისა კიდევ უფრო გაამსხვილებთ თქვენს საქმეს და ამგვარათ თუ დაკვირვებით, გონივრულათ, ეკონომიურათ და ენერგიულათ მიჰყვებით საქმეს, მაშინ შეუძლებელია, რომ ზემოაღნიშნულ პირობებში საქმემ ნაყოფი არ გამოიტანოს. შეიძლება იქმნეს ისეთი შემთხვევაც, რომ საქმეც წააგოთ; მიზეზები საქმის წაგებისა უსათუოთ ზემოაღნიშნულ პირობების დარღვევაშია. მაგრამ ამით არ უნდა შეშინდეთ, ნაკლი უნდა გაასწოროთ და ისევ წამოიწყოთ საქმე და წაგებულ საქმეზე არავითარი ფიქრი და ჯავრი არ უნდა დაიწყოთ. ამგვარათ ჩვენ გამოგვყავს შემდეგი დასკვნა: მოინდომე ენერგიულათ საქმის გაკეთება, დაწინაურება, დაანებე სიზარმაცეს და პრანჭვა-გრეხას თავი; იქონიე კავშირი, ნაცნობობა ისეთ პირებთან, რომლებიც რაიმე საქმეს აწარმოებენ, იქონიე მათთან ხშირი მუსაიფი ამა თუ იმ საქმის ვითარებაზე (საქმის პრაქტიკულად ცოდნა არის საუკეთესო ცოდნა); დაანებე თავი ფულის ფლანგვას, ქეიფს, იცხოვრე ზომიერათ და დანარჩენი ფული შეინახე; გიყვარდეს დაკვირვებულები, ენერგიული (მუდამ) შრომა; ნუ იუკადრისებ ნურავითარ შრომას, რადგანაც ცხოვრებას ყოველ გვარი შრომა სჭირდება და დღეს არავითარი შრომა არ ითვლება სამრახისათ; მოითმინეთ საქმის დაწყების დროს და ფულს მოუყარეთ თავი, რადგანაც დღევანდელი მადღრობა ვერ იხსნის ადამიანს მომავალ შიმშილისაგან - ყველა ის, რაც ზევით ვსთქვით, შეადგენენ იმ დედა ძარღვს ცხოვრებისას, რომელზედაც არის შემდეგ დამყარებული დიდი ფულის შოვნა ანუ სიმდიდრე. წიმააღმდეგ შემთხვევაში თქვენ გექნებათ მუდმივი სიღარიბე. უეცრათ არაფერი არ ხდება ცხოვრებაში და მით უფრო ფულის შეძენას სჭირდება დრო, მოთმინება, ენერგიული შრომა და გონივრული წინ წაძღოლა.